

Nationale IMVO-wetgeving: essentieel voor een positieve impact van bedrijven op mens en milieu

*Position paper Initiatiefwet Verantwoord en Duurzaam Internationaal Ondernemen
11 januari 2023*

CNV Internationaal werkt samen met bedrijven aan internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. Met onze lokale vakbondspartners werken wij aan het verbeteren van arbeidsrechten in toeleveringsketens, bijvoorbeeld in de kledingindustrie, op palmolieplantages of in de mijnbouw. Dat doen we samen met overheden, bedrijven en lokale werkgeversorganisaties. Vanuit de praktijk zien wij dat deze wetgeving nodig is, en dat bedrijven hier ook om vragen. Ook 80% van de Nederlanders steunt deze wetgeving.¹

Vorig jaar hebben wij als sociale partners bij de SER ons advies gegeven voor IMVO-wetgeving op Europees niveau. De voorliggende initiatiefwet richt zich op Nederlandse wetgeving. Deze nationale wetgeving is nodig om te zorgen dat bedrijven zich ook aan de OESO-richtlijnen voor multilaterale ondernemingen gaan houden. Wij hebben zorgen of de Europese richtlijn hier wel aan zal voldoen, en waarderen daarom dat de minister tegelijkertijd deze initiatiefwet neemt als basis voor nationale IMVO-wetgeving. De OESO-richtlijnen zijn in de initiatiefwet de basis, net zoals bij de IMVO-wetgeving in de ons omringende landen.

IMVO-wetgeving zorgt voor ontwikkeling in productielanden én biedt concurrentievoordelen

Een ambitieuze nationale IMVO-wet zorgt voor de systemische oplossing: het is de broodnodige schakel tussen hulp en handel.

Het zorgt ervoor dat:

- Alle bedrijven die onder de wet vallen beleid ontwikkelen op mensenrechten en milieu, schade zoveel mogelijk voorkomen en als er toch mensenrechten geschonden worden ze die zoveel mogelijk herstellen;
- Bedrijven risico's van hun activiteiten op slechte arbeidsomstandigheden in kaart brengen;
- Er een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan het bereiken van impact op thema's zoals leefbaar loon en vrouwenrechten. Zonder wetgeving zal het nog tientallen jaren duren voordat in productielanden echt voortgang wordt geboekt en mensenrechten niet meer systematisch worden geschonden;
- Nederlandse bedrijven actief bijdragen aan wereldwijde duurzame economische ontwikkeling. Hierdoor zullen ontwikkelingslanden ook sneller doorgroeien tot handelspartners. Dit verhoogt hun welvaartsniveau en versterkt het Nederlandse verdienvermogen: volgens Nyenrode Business Universiteit biedt nationale wetgeving bedrijven in Nederland bijvoorbeeld concurrentievoordelen, omdat zij door het goed invullen van hun IMVO-zorgplicht betere toegang tot kapitaal kunnen verkrijgen als gevolg van de nieuwe EU-regelgeving over duurzame geldstromen (de EU-taxonomie).

Sectoren met veel misstanden, zoals de kledingindustrie, worden nu niet goed bereikt.

Op een belangrijk punt kan het initiatiefvoorstel nog verbeterd worden. Het voorstel richt zich nu alleen op grote bedrijven. Maar meer dan 95% van de Nederlandse kledingmerken bestaat uit het mkb.² De grote ramp in de kledingfabriek Rana Plaza gaf de aanleiding om bedrijven verantwoordelijk

¹ [Overweldigende steun in Nederland voor wetgeving voor verantwoord en duurzaam ondernemen](#)

² [SKC-SME-report-2021-1.pdf \(schonekieren.nl\)](#)

te stellen voor hun ketens. Deze kledingbedrijven worden door deze initiatiefwet niet goed bereikt. De initiatiefnemers hebben de oproep uit de Tweede Kamer voor een algemene zorgplicht overgenomen, en daar zijn we blij mee. Maar tegelijkertijd legt de initiatiefwet de grens voor deelnemende bedrijven op 250 medewerkers, en wordt het mkb – ook in risicosectoren – uitgezonderd.

Proportionaliteit

Het is belangrijk dat juist het mkb in risicosectoren wel wordt meegenomen. De OESO-richtlijnen gaan uit van proportionaliteit. Van een klein bedrijf wordt minder inspanning verwacht dan van een groot bedrijf dat dit kan dragen. Daarnaast is het uitzoeken van je keten voor bijvoorbeeld kleinere kledingmerken vaak ook minder werk. Zij weten precies welke fabrieken hun kleding produceren, en of de werknemers een loon krijgen waarvan ze kunnen leven. Het is belangrijk dat ook mkb'ers die al jaren werken aan maatschappelijk verantwoord ondernemen ook eindelijk een gelijk speelveld in Nederland krijgen doordat alle mkb'ers zich aan wetgeving gebaseerd op heldere internationale richtlijnen moeten houden.

Met sectorale samenwerking bereik je meer impact

Via sectorale samenwerking kan je ervoor zorgen dat de lastendruk laag blijft. In het kledingconvenant werkte CNV (Internationaal) samen met verschillende kledingmerken die hun kleding in dezelfde fabriek in Vietnam lieten maken. Door samen te werken binnen sectorale samenwerking werken we toe naar één CAO voor werknemers in verschillende kledingfabrieken. De rol van (Nederlandse) kledingmerken is belangrijk om successen te boeken op het verbeteren van omstandigheden. Zonder de merken gaat en kan de industrie niet veranderen. Het is belangrijk om deze sectorale initiatieven op te schalen naar Europees niveau, en tegelijkertijd te voorkomen dat deelname aan een sectorinitiatief geen vrijwaring van toezicht betekent.

Voorkom dat de lasten van IMVO-wetgeving niet op de schouders komen van de werknemers in productielanden.

Als Nederlandse bedrijven de eisen doorgeven via contracten aan hun leveranciers zonder dat hier steun bij hoort, bestaat het risico dat de lasten bij werknemers of lokale bedrijven worden neergelegd. Zo zijn onze partners in Vietnam bang dat de kosten die bedrijven in productielanden maken ten koste gaan van hun loon. Daarom is het belangrijk dat IMVO-wetgeving de hele keten beslaat, en er goed nagedacht wordt over bijeffecten van wetgeving. De OESO-richtlijnen zijn immers niet bedoeld om verantwoordelijkheid af te schuiven. In de evaluatie van de wet zal het punt over mogelijke bijeffecten onderzocht moeten worden.

Het is daarom ook belangrijk dat werknemers expliciet benoemd worden bij de definitie van 'stakeholder'. Zonder een goede definitie bestaat het risico dat werknemersvertegenwoordigingen niet gehoord worden en onbedoelde bijeffecten ontstaan. In veel landen zijn vakbonden verboden of worden ze onderdrukt. Daarom is het zo belangrijk om vakbonden of 'democratisch gekozen werknemersvertegenwoordigingen' extra te beschermen. Vakbondsvrijheid en collectieve onderhandeling zijn voorwaardenscheppende rechten: als deze rechten gewaarborgd worden dan bereik je een duurzaam leefbaar loon, gendergelijkheid en werkgelegenheid voor jongeren en kan je dwangarbeid of kinderarbeid voorkomen.

Contactgegevens:

Elles van Ark: e.vanark@cnv.nl (Managing Director CNV Internationaal)

Anne Wehkamp: a.wehkamp@cnv.nl (strategisch beleidsadviseur CNV Internationaal)